

Broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2021

Roy Slaterus

Sovon-rapport 2021/82

Broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2021

Roy Slaterus

Dit rapport is samengesteld in opdracht van PWN

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2021

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland

Wijze van citeren: Slaterus R. 2021. Broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2021. Sovon-rapport 2021/82. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Roy Slaterus

Opmaak: John van Betteray, Sovon Vogelonderzoek Nederland

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon.

Type informatie	Omschrijving/naam	Datum
Auteur(s):	Roy Slaterus	
Versie:	eindconcept	4-11-2021
Inhoudelijke toets:	Jacintha van Dijk	4-11-2021
Vrijgave:	Jacintha van Dijk	1-12-2021

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Beschrijving van het gebied	3
3. Werkwijze	4
3.1. Methode & veldwerk	4
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens	4
3.3. Weersomstandigheden	4
3.4. Foutenbronnen	4
4. Resultaten	6
5. Conclusies	7
6. Literatuur	8
Bijlage 1. Soortkaarten inventarisatie 2021	9

1. Inleiding

In het voorjaar van 2021 is voor het tweede achtereenvolgende jaar in opdracht van PWN het duingebied grenzend aan Circuit Zandvoort gekarteerd op broedvogels. Het gaat om een gebied van 62 ha groot, dat deel uitmaakt van Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Het wordt gekenmerkt door een open duinlandschap met struwelen, poelen en duinlandjes. Het grootste gedeelte is aangewezen als hondenloopgebied.

Lange tijd zag het er naar uit dat er voor het eerst in 35 jaar opnieuw een Grand Prix zou worden georganiseerd op het circuit. Deze stond gepland voor zondag 3 mei 2020. Maar door onvoorziene maatregelen als gevolg van de COVID-19-pandemie moest de race worden uitgesteld. Uiteindelijk vond die plaats op zondag 5 september 2021. Van eventuele ver-

storende omstandigheden voor de broedvogels van het aangrenzende duingebied, zoals geluidshinder tijdens autoraces, was dus tijdens de voorjaren van 2020 en 2021 geen sprake.

Het als gevolg van de pandemie uitblijven van alle race-evenementen op het circuit bood de unieke gelegenheid om de effecten van het racen (met name de geluidseffecten) op de broedvogelstand te onderzoeken. Het is de bedoeling om, wanneer races in een volgend voorjaar weer voortgang gaan vinden, wederom een inventarisatie uit te voeren. Ter vergelijking kunnen reeds bestaande omliggende broedvogelproefvlakken gebruikt worden als referentie. Voor een beschrijving van de inventarisatie uit 2020 wordt verwezen naar Slaterus (2020).

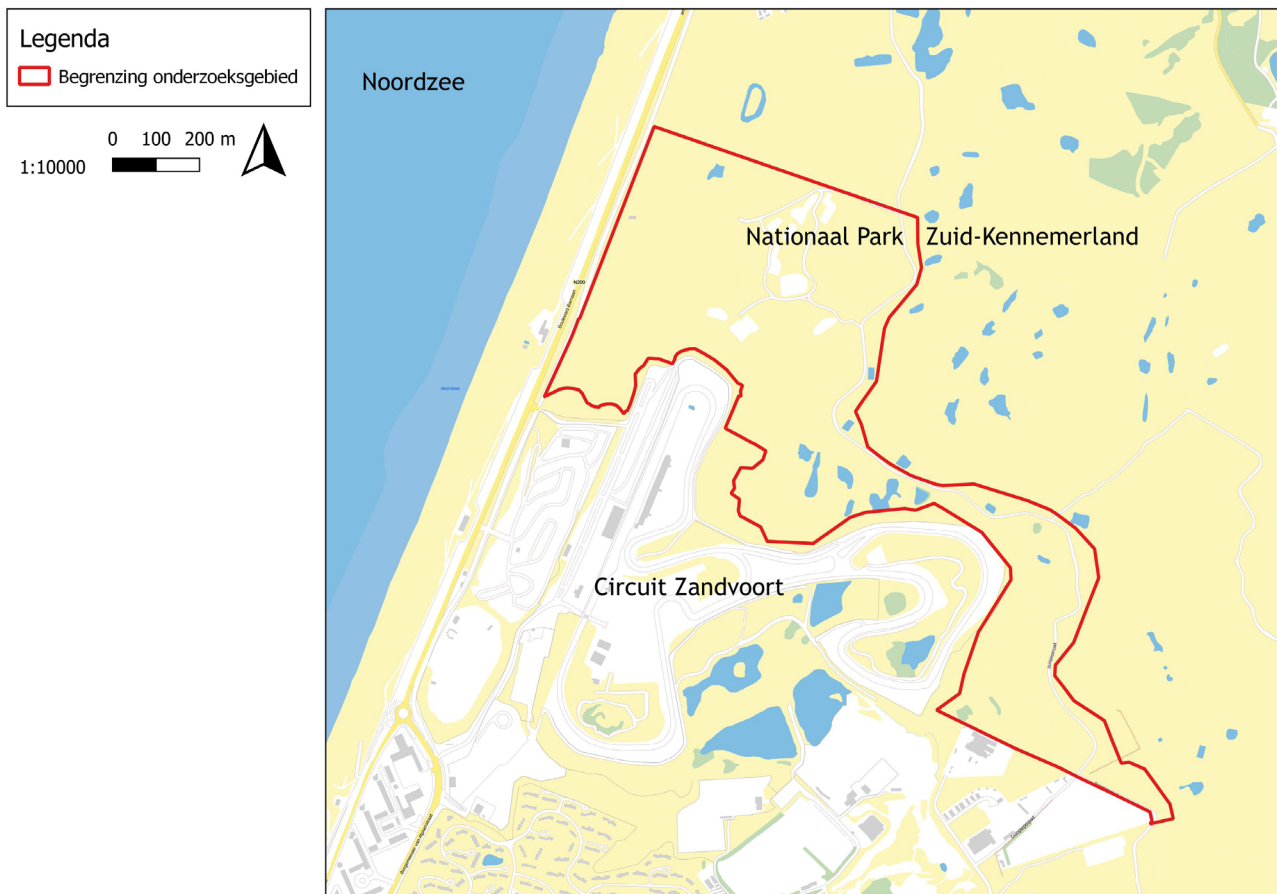
2. Beschrijving van het gebied

Het onderzoeksgebied (62 ha) is gelegen aan de zuidwestgrens van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, pal naast Circuit Zandvoort (figuur 1). Het bestaat uit een open duinlandschap, met zowel poelen en natte valleien als droge duinhellingen. Bos ontbreekt, maar dichte struwelen van onder meer duindoorn en moerasachtige vegetaties met riet zijn wel aanwezig. Ook bevinden er zich enkele duinlandjes.

De oostgrens van het onderzoeksgebied volgt het hekwerk van het naastgelegen Kraansvlak. Hier ligt ook het fietspad dat van Zandvoort naar Bloemendaal aan Zee leidt. Het gebied is te voet

goed toegankelijk, onder meer dankzij de aanwezigheid van meerdere zandpaden. Het grootste deel van het terrein is bovendien opengesteld als hondenloosgebied.

Het gebied wordt door tal van diersoorten bezocht. De inventarisatie van 2021 richtte zich vanzelfsprekend op het in kaart brengen van de broedvogels. Waarnemingen van soorten als Konijn, Vos (tijdens twee van de zeven veldbezoeken) en Damhert (tijdens één bezoek) zijn echter ook het vermelden waard. Bovendien lieten twee Wisenten zich op 2 juli bekijken net buiten het onderzoeksgebied in het Kraansvlak.

Figuur 1. Ligging en begrenzing (in rood) van het onderzoeksgebied in de duinen bij Circuit Zandvoort.

3. Werkwijze

3.1. Methode & veldwerk

Het broedvogelonderzoek is uitgevoerd volgens de methode van het Broedvogel Monitoring Project (BMP), beschreven in onder meer Vergeer *et al.* (2016). De werkwijze is gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitgaat naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen.

In totaal zijn van eind maart tot begin juli 2021 zeven integrale bezoeken gebracht aan het onderzoeksgebied om de verspreiding van alle aanwezige broedvogelsoorten in kaart te brengen. Met bijna 14,5 uur aan veldwerk, kwam de onderzoeksintensiteit uit op 14 min/ha (tabel 1). De werkwijze en inspanning was vergelijkbaar met die in 2020.

Tabel 1. Bezoektijden aan het onderzoeksgebied in 2021 en weersomstandigheden (KNMI, station Schiphol). Wind in Beaufort, temperatuur in graden Celcius, zonneschijn en neerslag in % van duur.

Ronde	Datum	Begin	Eind	Wind	Temp.	% Zon	% Neerslag	Teller
1	24-mrt	06:44	08:47	3	8,3	86	0	Roy Slaterus
2	12-apr	06:39	08:52	3	3,7	39	10	Roy Slaterus
3	30-apr	05:41	07:14	2	8,4	0	36	Roy Slaterus
4	14-mei	05:48	07:45	2	10,7	6	0	Roy Slaterus
5	31-mei	05:37	08:04	2	17,9	100	0	Roy Slaterus
6	15-jun	05:27	07:35	2	19,9	83	0	Roy Slaterus
7	2-jul	05:42	07:45	2	17,5	17	0	Roy Slaterus

3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

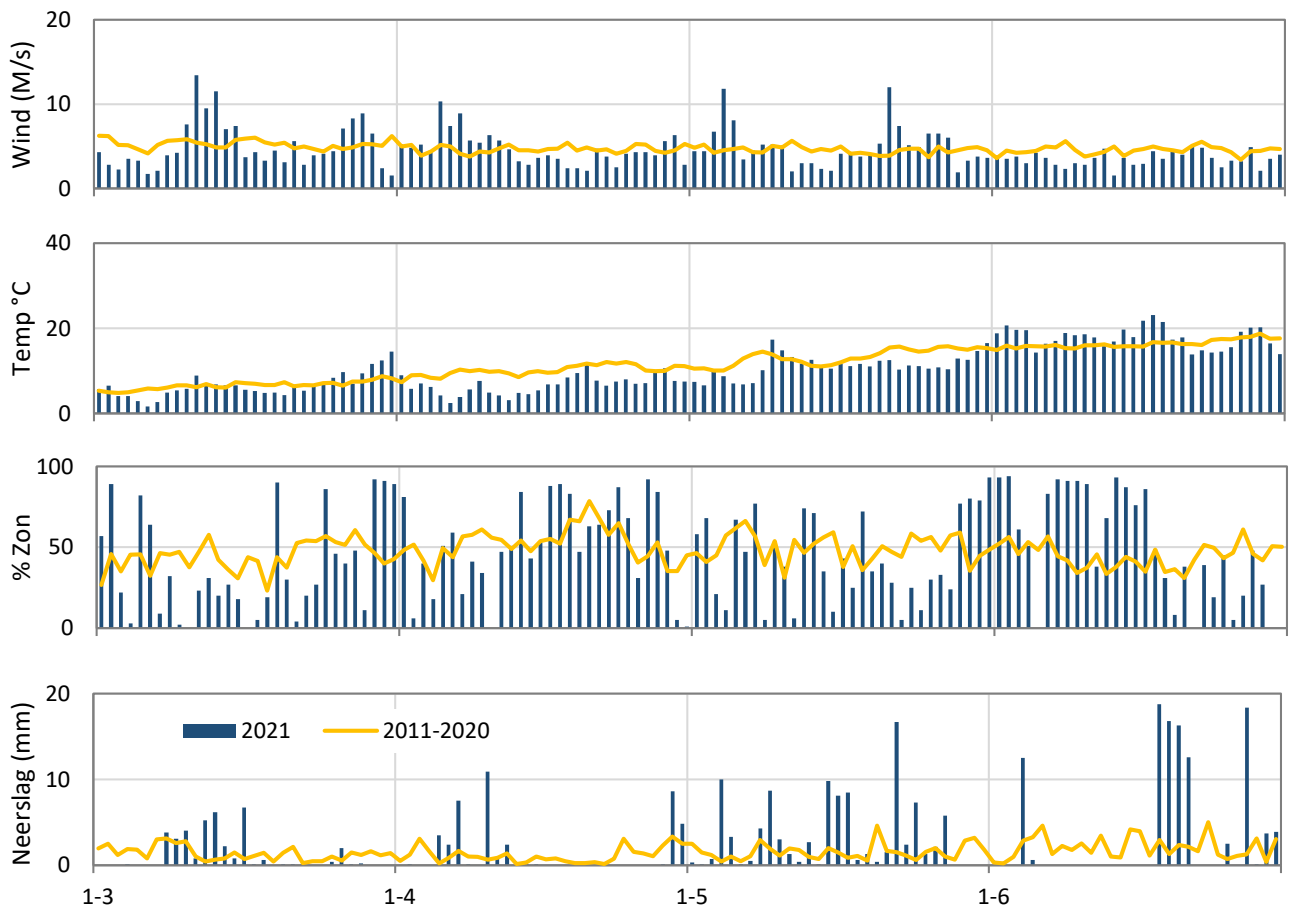
In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet via de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd aan de hand van de BMP-criteria. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar de resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral op eventuele fouten of onnauwkeurigheden bij invoer in het veld. Het databestand is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De resultaten van de kartering zijn zichtbaar gemaakt op de verspreidingskaarten, die als bijlage bij dit rapport zijn opgenomen.

3.3. Weersomstandigheden

Nadat op 30 en 31 maart de eerste warme dagen (20,0 °C of hoger) van het jaar werden opgetekend, brak er een langdurige koude periode aan. Diverse vogelsoorten hadden al eieren, toen zich vanaf 5 april enkele dagen met sneeuw- en hagelbuien aandienen. De gemiddelde temperatuur deze maand bleef steken op een schamele 6,7 °C; het langjarige gemiddelde over 1991-2020 bedraagt 9,8 °C. Dat vervolgens ook mei bijzonder koud was (gemiddeld 11,2 °C tegen 13,4 °C normaal), mag uitzonderlijk worden genoemd. Naast de kou was ook de grote hoeveelheid neerslag in mei opmerkelijk (zie figuur 2).

3.4. Foutenbronnen

Alle bezoeken werden gebracht tijdens gunstige weersomstandigheden (zie tabel 1) en mede dankzij de goede toegankelijkheid van het onderzoeksterrein, kon een goed beeld worden verkregen van de aanwezige broedvogels.

Figuur 2. Gemiddelde windsnelheid, temperatuur, percentage zonschijn en hoeveelheid neerslag per dag in het voorjaar van 2021 en in de periode 2011-2020 op weerstation Schiphol (Bron: KNMI).

4. Resultaten

In tabel 2 worden de resultaten van de inventarisatie van 2021 gepresenteerd. Ter vergelijking worden daarin ook de aantallen uit 2020 weergegeven. In totaal werden in 2021 39 soorten vastgesteld als broedvogel (één meer dan in 2020). Vijf daarvan komen voor op de Rode Lijst (van Kleunen *et al.* 2017). Het totale aantal territoria bedroeg 295 (14 minder dan in 2020). Dat maar liefst 19% daarvan betrekking heeft op de Rode Lijst-soorten, komt grotendeels

door het hoge aantal territoria van de Nachtegaal.

Voor de ruimtelijke weergave van de territoria wordt verwezen naar bijlage 1. Vermeldenswaardig is verder dat ook alle onderliggende waarnemingen digitaal beschikbaar zijn. Van de in totaal 1.016 waarnemingen hadden er bijvoorbeeld 183 betrekking op Nachtegalen, 118 op Grasmussen en eveneens 118 op Heggenmussen.

Tabel 2. Aantal territoria van de waargenomen broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2020 en 2021. Tevens is aangemerkt welke soorten op de Rode Lijst staan met hun status.

Soort	Rode Lijst	Aantal territoria 2020	Aantal territoria 2021
Grauwe Gans		1	1
Wilde Eend		3	1
Dodaars		1	2
Waterhoen		3	4
Meerkoet		2	1
Kievit		1	0
Houtduif		1	2
Koekoek	Kwetsbaar	1	1
Gaai		1	0
Ekster		7	9
Kauw		0	1
Zwarte Kraai		3	4
Pimpelmees		2	2
Koolmees		12	12
Boomleeuwerik		4	1
Staartmees		0	1
Fitis		27	23
Tjiftjaf		9	8
Rietzanger		1	0
Kleine Karekiet		9	8
Bosrietzanger		0	1
Spotvogel	Gevoelig	1	0
Sprinkhaanzanger		2	2
Zwartkop		7	10
Tuinfluitier		3	3
Braamsluiper		13	12
Grasmus		39	39
Winterkoning		20	17
Merel		16	11
Zanglijster		0	4
Blauwborst		9	8
Nachtegaal	Kwetsbaar	54	44
Gekraagde Roodstaart		0	1
Roodborsttapuit		7	3
Huisemus	Gevoelig	3	4
Heggenmus		25	37
Witte Kwikstaart		1	2
Graspieper	Gevoelig	2	1
Vink		4	4
Groenling		2	1
Kneu	Gevoelig	7	7
Putter		4	2
Rietgors		2	1
Totaal		309	295

5. Conclusies

De broedvogelinventarisatie in 2021 resulteerde in 295 territoria van 39 verschillende vogelsoorten. De talrijkste soorten waren Nachtegaal (44 territoria), Grasmus (39), Heggenmus (37), Fitis (23) en Winterkoning (17). Dit waren ook in 2020 de vijf talrijkste soorten in het gebied. Opvallende aantalsverschillen tussen 2020 en 2021 hadden betrekking op Nachtegaal (van 54 naar 44), Roodborsttapuit (van 7 naar 3), Boomleeuwerik (van 4 naar 1) en Heggenmus (van 25 naar 37).

De inventarisaties in 2020 en 2021 zijn uitgevoerd in periodes zonder racewedstrijden. Mogelijk zullen die in de toekomst wel weer gaan plaatsvinden gedurende het broedseizoen. De ontwikkelingen in de broedvogelstand in de duinen grenzend aan Circuit Zandvoort kunnen worden gevolgd door op soortgelijke wijze inventarisaties te blijven uitvoeren.

Belangrijk daarbij is om zo goed mogelijk te blijven vasthouden aan dezelfde opzet. De keuze voor zeven veldbezoeken, in plaats van vijf zoals bij veel professionele broedvogelkarteringen, is gemaakt om een robuustere dataset te verkrijgen, met gemiddeld genomen meer waarnemingen per territorium, en voor een betere vergelijkbaarheid met BMP-proefvlakken elders in de duinen van Kennemerland.

Ook in het geval er in het voorjaar van 2022 geen racewedstrijden worden georganiseerd, kan het lonend zijn om een broedvogelinventarisatie in het gebied uit te voeren. De afgelopen twee jaren hebben laten zien dat er bij diverse vogelsoorten sprake is van jaarlijkse variatie in de aantallen. Met een derde 'nulmeting' in 2022 kan daarop meer grip worden gekregen.

6. Literatuur

VAN KLEUNEN A., FOPPEN R. & VAN TURNHOUT C.
2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016
volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport
2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
SLATERUS R. 2020. Broedvogels van de duinen bij Circuit
Zandvoort in 2020. Sovon-rapport 2020/83. Sovon

Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
VERGEER J.W., VAN DIJK A.J., BOELE A., VAN
BRUGGEN J. & HUSTINGS F. 2016. Handleiding Sovon
broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project
en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland,
Nijmegen.

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl)

Slaterus R.

Broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2021

Sovon-rapport 2021/82

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

